

לפרשת ויקרא: כמו שהחול הוא גבול לים

הרב משה שיינפלד

הרגע הגדול הגיע. המשכן עמד על תילו בדיוק מושלם כפי שציוה השם את משה, וממילא – "וַיִּכַּס הָעָנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד, וַיְכַבֹּד הַשֵּׁם מֵלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן" (סוף פרשת פקודי). ההתרגשות הייתה בשיאה, שהרי מטרת בניית המשכן היא השראת השכינה, וכפי שכותבת התורה בתחילת פרשת "תרומה": "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כה, ח).

ספר שמות מסיים בנקודת הזמן הזו, וספר ויקרא פותח בקריאת אלוקים למשה – "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וַיְדַבֵּר הַשֵּׁם אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר".

המעייין בספר התורה יראה, שהאות אל"ף במילה "ויקרא" כתובה בגודל קטן יותר משאר האותיות. הזכרנו מספר פעמים, ששינויי הכתיבה הללו בספר התורה הם הלכה למשה מסיני, והם מעכבים את כשרותו של הספר.

מהי משמעותה של האל"ף הקטנה?

"בעל הטורים" על פסוק זה כותב, שהדבר מרמז על ענוותנותו ושפלותו של משה. כלומר, משה זכה לקריאה מהבורא, רק בזכות ענוותנותו ובזכות שהוא הרגיש את עצמו קטן ביחס לגודל המעמד.

המדרש בתחילת הפרשה מרחיב בעניין זה קצת יותר:

"כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו. תדע לך שכן, צא ולמד ממשה אבי החכמה, אבי הנביאים, שהוציא את ישראל ממצרים, ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים, ונוראות על ים סוף, ועלה לשמי מרום, והוריד תורה מן השמים, ונתעסק במלאכת המשכן, ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו, שנאמר: ויקרא אל משה, וידבר".

המדרש שם דגש על העובדה, שמשה לא נכנס אל תוך המשכן עד שהשם קרא לו. אם משה היה בעל גאווה – הוא היה נכנס גם ללא שום קריאה. הרי למשה יש ניסיון רב בדיבור עם אלוקים, ובקלות רבה הוא יכול להרשות לעצמו להיכנס אל תוך המשכן. אבל לא! המדרש כותב, שאם משה היה נכנס בלי שאלוקים קורא לו, זה היה חוסר דרך ארץ, וכל מעלותיו היו בטליו לעומת חוסר דרך ארץ זה!

שלמה המלך, היה החכם מכל אדם – "וַיִּתֵּן אֱלֹקִים חֲכָמָה לְשִׁלְמֹה וַתְּבוּנָה הַרְבֵּה מְאֹד, וְרוּחַב לֵב, כְּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם" (מלכים א, ה, ט). מהו הדמיון בין חול, שהוא דבר גשמי, לבין חכמה, שהיא דבר רוחני? חכמים עונים על כך, שסמל החכמה הוא חול שעל שפת הים. מדוע? "מה החול גדר לים, כך הייתה חכמה גדורה לשלמה" (מדרש [קהלת](#) רבה, ז). כלומר, כשם שהחול יוצר גבול לים, כך החכמה של שלמה הייתה חכמה גדורה. יש בעולם הרבה אנשים חכמים, השאלה היא לאן החכמה לוקחת אותם, והאם הם פולשים באמצעותה למחוזות לא להם. החכמה של שלמה הייתה חכמה מתוחמת וגדורה, וזו החכמה האמתית.

אחד האלמנטים המרכיבים את החכמה הוא לדעת מתי לעצור. מה כן לעשות וממה לחדול. החכמה האמתית באה לידי ביטוי בלדעת להציב גבולות לכל דבר, כפי שהחול הוא גבול לים.

ם [אהבת השם](#) צריכה להיות בפיקוח ובהבחנה, ולא ככוח אוטומטי העושה את שלו ללא שליטה במערכות.

זו הייתה גדלותו של משה. משה – שעליו מעיד הבורא "פה אל פה אדבר בו", מעולם הוא לא חרג מהשורה. הוא לא נכנס אל המקדש שהוא בעצמו בנה, ללא קריאה של הבורא.

מדוע משה לא חרג מהשורה? בזכות האל"ף הקטנה – בזכות ענוותנותו. משה לא "נסחף" אחר מעמדו. משה ידע, שכמה שהוא יהיה גדול, הוא עדיין יהיה רחוק מגדולתו של הבורא. ומכאן אלינו - האם אנו חורגים מהשורה תחת מעטה של התקרבות להשם? האם אנו דורכים על [מצוות](#) מסוימות בדרכנו אל מצווה אחרת?

איך מסיים שם המדרש? "משל משלו: דעה חסרת – מה קנית, דעה קנית – מה חסרת".

נקודה למחשבה.